

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
OŚRODEK INFORMACJI 693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET <http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/154/2002

POCZUCIE ZAGROŻENIA WOJNĄ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Oceniając obecną sytuację na świecie większość respondentów (70%) jest zdania, że napięcie międzynarodowe wzrasta, niemal jedna piąta (19%) nie dostrzega zmian, a niewielki odsetek (4%) uważa, że napięcie międzynarodowe maleje.
- Przekonanie, że w porównaniu z sytuacją sprzed dziesięciu lat obecnie na świecie jest bardziej niespokojnie, wyraża 69% respondentów. Zdaniem 13% ankietowanych jest tak, jak było, natomiast 11% uważa, że w tej chwili na świecie jest spokojniej niż na początku lat dziewięćdziesiątych.
- W opinii ponad dwóch trzecich badanych (69%) istnieją obecnie konflikty, które mogą zagrozić pokojowi na świecie. Przeciwnego zdania jest co ósmy ankietowany (12%), a niemal jedna piąta (18%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat. Największego zagrożenia pokoju światowego badani upatrują w konflikcie izraelsko-palestyńskim i terroryzmie.
- Wśród respondentów dostrzegających konflikty będące zagrożeniem pokoju na świecie dwie piąte (39%) uważa, że mogą one bezpośrednio zagrozić naszemu krajowi, niemal połowa zaś (49%) jest odmiennego zdania. Według ankietowanych Polsce może zagrozić przede wszystkim terroryzm.
- Możliwość wybuchu wojny światowej w najbliższych latach ankietowani oceniają na 32% (średnia uzyskanych ocen). Znikomy odsetek badanych (2%) uważa, że w tym czasie wojna na pewno wybuchnie, natomiast 15% sądzi, że nie ma takiego niebezpieczeństwa.

Pierwsza rocznica zamachu terrorystycznego na World Trade Center w Nowym Jorku i Pentagon oraz duże prawdopodobieństwo ataku na Irak skłoniły nas do podjęcia problemu bezpieczeństwa na świecie, postawienia pytań dotyczących postrzeganych zagrożeń. Czy po 11 września 2001 roku wzrosło poczucie zagrożenia? Czy Polacy postrzegają nowe zagrożenia pokoju na świecie? Zagadnienia te poruszyliśmy w sierpniowym sondażu¹.

OPINIE O SYTUACJI NA ŚWIECIE

Oceniając obecną sytuację na świecie większość ankietowanych (70%) jest zdania, że napięcie międzynarodowe wzrasta. Niemal jedna piąta respondentów (19%) ocenia, iż sytuacja na świecie nie ulega zmianie, a niewielki odsetek (4%) uważa, że napięcie na świecie maleje.

Interesujące może być porównanie tegorocznych wyników z danymi, jakie uzyskaliśmy w lutym 1991 roku, w czasie trwania wojny w Zatoce Perskiej. Wówczas 88% ankietowanych (o 18 punktów więcej niż obecnie) było przekonanych o wzroście napięcia międzynarodowego. Może to świadczyć, iż tocząca się wtedy wojna, angażująca potencjał militarny Ameryki i NATO, stwarzała większe poczucie zagrożenia niż obecna kampania antyterrorystyczna i planowany atak na Irak.

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia aktualną sytuację na świecie? Czy, Pana(i) zdaniem, napięcie międzynarodowe:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	X 1987	X 1988	II 1990	II 1991	VIII 2002
	w procentach				
- wzrasta	42	18	47	88	70
- nie zmienia się	43	46	30	7	19
- maleje	13	36	20	3	4
Trudno powiedzieć	2	0	3	2	7

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (147) przeprowadzono w dniach 2-5 sierpnia 2002 roku na 967-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

W ocenie sytuacji na świecie *A. D.* 2002 opinie ogółu badanych nieco odbiegają od opinii najmłodszych respondentów (w wieku od 18 do 24 lat) oraz uczniów i studentów. W tych grupach również przeważa pogląd o wzroście napięcia międzynarodowego, jednak co trzeci młody respondent i niemal co trzeci student jest zdania, że napięcie międzynarodowe nie ulega zmianie. Na drugim biegunie plasują się robotnicy wykwalifikowani, osoby pracujące na własny rachunek i rolnicy - w tych grupach zdecydowanie dominuje opinia o wzroście napięcia międzynarodowego (82%-86% wskazań).

Opinie na temat sytuacji na świecie idą w parze z opiniami o sytuacji w Polsce - osoby, które źle oceniają kierunek rozwoju sytuacji w kraju, również bardziej pesymistycznie zapatrują się na napięte stosunki międzynarodowe.

Tabela 2

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Czy, Pana(i) zdaniem, napięcie międzynarodowe:			
	wzrasta	nie zmienia się	maleje	Trudno powiedzieć
	w procentach			
W dobrym	63	25	7	5
W złym	75	16	2	7
Trudno powiedzieć	61	21	5	14

Większość badanych (69%) uważa, że obecnie na świecie jest bardziej niespokojnie niż przed dziesięcioma laty, co dziewięć respondent (11%) jest przeciwnego zdania. Wyniki te są bardzo zbliżone do danych z początku lat dziewięćdziesiątych i niewiele odbiegają od uzyskanych w 1996 roku.

Tabela 3

Czy w porównaniu z sytuacją sprzed około 10 lat, tzn. z początkiem lat dziewięćdziesiątych, obecnie na świecie jest*:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	V 1992	VI 1993	VI 1994	V 1995	V 1996	VIII 2002
	w procentach					
- spokojniej	16	16	21	13	18	11
- tak jak było	9	8	11	10	13	13
- bardziej niespokojnie	69	69	62	73	64	69
Trudno powiedzieć	6	7	6	4	5	7

* W latach 1992-1996 pytanie brzmiało: „Czy w porównaniu z sytuacją sprzed ok. dziesięciu lat, tj. z połową lat osiemdziesiątych, obecnie na świecie jest:”

O tym, że obecnie na świecie jest spokojniej niż na początku lat dziewięćdziesiątych, nieco częściej niż pozostali przekonani są mężczyźni, ludzie młodzi (do 34 roku życia), zwłaszcza uczniowie i studenci oraz mieszkańcy wielkich miast. Przeciwnego zdania są przede wszystkim rolnicy i osoby pracujące w prywatnych gospodarstwach rolnych. Należy jednak podkreślić, że we wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważa przekonanie, że obecnie na świecie jest bardziej niespokojnie niż dziesięć lat temu.

PRAWDOPODOBIENSTWO WYBUCHU WOJNY ŚWIATOWEJ

Zdaniem badanych prawdopodobieństwo wybuchu wojny światowej w ciągu najbliższych dziesięciu lat wynosi 32% (średnia uzyskanych ocen). O tym, że wojna o charakterze światowym na pewno wybuchnie w najbliższych latach, przekonanych jest 2% respondentów. Przeciwną opinię - wojna na pewno nie wybuchnie - wyraża 15% ankietowanych. Przeważająca część badanych (46%) ocenia możliwość wybuchu konfliktu międzynarodowego na mniej niż pięćdziesiąt procent (10-40%), co ósmy respondent (13%) sądzi, że prawdopodobieństwo wybuchu wojny na skalę światową jest wyższe (60-90%), a co szósty (16%) ocenia, że wynosi dokładnie 50%.

Tabela 4

Jak Pan(i) ocenia możliwość wybuchu konfliktu międzynarodowego na dużą skalę, wojny światowej, w ciągu najbliższych 10 lat?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	VIII 1985	IV 1987	II 1990	II 1991	VIII 2002
	w procentach				
100% oznacza, że wojna na pewno wybuchnie	3	2	0	1	2
90%	2	1	1	1	1
80%	3	3	1	2	3
70%	4	2	2	3	3
60%	5	4	4	5	6
50%	17	14	12	18	16
40%	6	7	9	11	9
30%	10	10	16	15	12
20%	9	11	16	11	12
10%	14	17	19	14	13
0% - że nie ma takiego niebezpieczeństwa	26	27	17	13	15
Brak zdania	1	2	3	4	8
Średnia ocen	30	27	26	32	32

Ponad dwie trzecie ankietowanych (69%) uważa, że istnieją obecnie konflikty, które mogą zagrozić pokojowi na świecie. Co ósmy respondent (12%) jest odmiennego zdania. O istnieniu konfliktów groźnych dla bezpieczeństwa światowego przekonany jest taki sam odsetek badanych jak w 1996 roku, kiedy ostatnio zadawaliśmy to pytanie, znacznie mniejszy zaś (o 17 punktów) niż w 1991 roku.

Tabela 5

Czy istnieją obecnie konflikty, które mogą, Pana(i) zdaniem, zagrozić pokojowi na świecie?	Wskazania respondentów według terminów badań									
	X 1987	X 1988	II 1990	V 1991	V 1992	VI 1993	VI 1994	V 1995	V 1996	VIII 2002
	w procentach									
Istnieją	73	43	61	86	64	67	66	76	69	69
Nie istnieją	24	56	36	4	21	17	19	12	19	12
Trudno powiedzieć	3	1	3	10	15	16	15	12	12	18

O istnieniu takich konfliktów częściej niż pozostali przeświadczeni są mieszkańcy dużych i bardzo dużych miast (odpowiednio: 80% i 76% wskazań). Ponadto im respondenci są lepiej wykształceni, tym częściej dostrzegają konflikty, które mogą przekształcić się w wojnę światową.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA KONFLIKTU ŚWIATOWEGO

Badani dostrzegający konflikty mogące zagrozić pokojowi na świecie proszeni byli o ich wymienienie.

		CBOS
Jakie konflikty (źródła konfliktów) ma Pan(i) na myśli?		N=668
Konflikt izraelsko-palestyński		37%
Terroryzm		36%
Konflikt na Bliskim Wschodzie		24%
Wojny religijne		10%
Irak		10%
Konflikt amerykańsko-iracki		10%
Afganistan		7%
Konflikt indyjsko-pakistański		5%
Ameryka		5%
Pozostałe (Bałkany, Daleki Wschód, Rosja, konflikty gospodarcze, konflikty etniczno-narodowościowe - ogólnie, spory światowe)		po 1-2%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ badani mogli wymienić więcej niż jeden konflikt.

Analizując zmiany w postrzeganiu potencjalnych zagrożeń warto w tym miejscu przypomnieć, jakie regiony lub kraje wymieniali respondenci w poprzednich badaniach.

W 1987 roku najwięcej osób (62% odpowiadających na pytanie) upatrywało zagrożenia w wojnie iracko-irańskiej. Na drugim miejscu znalazł się konflikt palestyński (20%). Inne ogniska zapalne wymieniane były sporadycznie.

W 1988 roku zagrożenie pokoju światowego dostrzegało najmniej badanych (niepełna połowa). Wśród nich największy niepokój budził konflikt palestyński (38%), Zatoka Perska zeszła już na drugi plan, ale nadal wskazywało ją 18% tej części pytaných.

W lutym 1990 roku, co ciekawe, największego zagrożenia badani upatrywali w odbywającym się wówczas procesie jednoczenia Niemiec. Mimo koncyliacyjnego przebiegu tego procesu, 54% respondentów dostrzegających zagrożenie pokoju na świecie wskazało problem niemiecki jako sprawę mogącą doprowadzić do konfliktu światowego. Co więcej, 11% obawiających się takiego konfliktu wymieniało problem zachodnich granic Polski jako zagrożenie pokoju. Równocześnie pojawił się niepokój związany z sytuacją w Związku Radzieckim. Ten obszar jako potencjalne źródło konfliktu światowego znalazł się na drugim miejscu, uzyskując 39% wskazań.

Rok 1991, jak już wspomniano, zdominowany był przez wojnę w Zatoce Perskiej - wymieniło ją 83% ankietowanych dostrzegających możliwość konfliktu światowego. Równocześnie rosło poczucie zagrożenia sytuacją w ZSRR - 64% respondentów liczących się z możliwością wybuchu konfliktu międzynarodowego dostrzegało w niej niebezpieczeństwo dla pokoju na świecie.

W 1992 roku ankietowani wskazywali dwa potencjalne źródła zagrożenia dla świata: sytuację w (wówczas już byłym) ZSRR (58%) oraz Jugosławię (53%).

W 1993 roku na czoło zagrożeń wysunął się konflikt w b. Jugosławii (71% wskazań). Na drugim miejscu wymieniano sytuację w b. ZSRR (40%).

W 1994 roku - połowa wskazań dotyczyła b. Jugosławii, na drugim miejscu znalazły się konflikty w b. ZSRR (26%). Aktualna w momencie realizacji badania sprawa broni atomowej

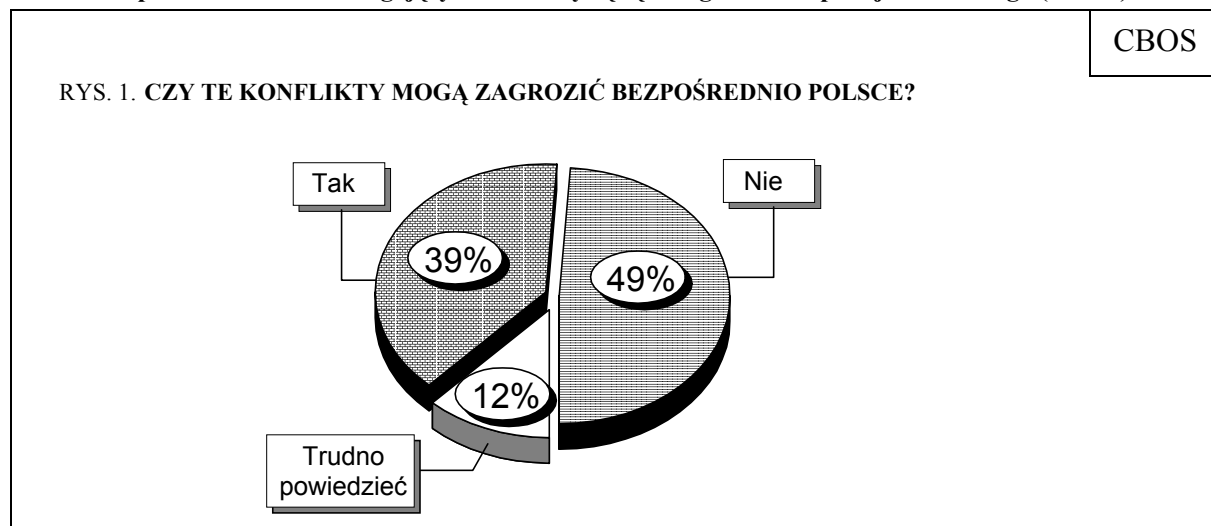
w Korei Północnej sprawiła, że Koreę jako prawdopodobne ognisko konfliktu światowego wskazało 17% osób odczuwających zagrożenie².

W tym roku największego zagrożenia pokoju światowego badani upatrują w konflikcie izraelsko-palestyńskim (37%) oraz w terroryzmie (36%). Jako rejon potencjalnego zagrożenia wymieniano również Bliski Wschód (24%). Co dziesiąta osoba odpowiadająca na to pytanie obawia się przerodzenia lokalnych konfliktów na tle wyznaniowym w globalną wojnę religijną. Wszystkie te wskazania odwołują się, mniej lub bardziej bezpośrednio, do fanatyzmu islamskiego jako źródła zagrożenia bezpieczeństwa na świecie.

ZAGROŻENIA DLA POLSKI

Respondentów, którzy są przekonani o istnieniu konfliktów będących zagrożeniem pokoju na świecie, zapytaliśmy, czy mogą one bezpośrednio zagrozić naszemu krajowi. Niemal połowa ankietowanych z tej grupy (49%) uważa, że nie ma bezpośredniego zagrożenia dla Polski, dwie piąte (39%) jest przeciwnego zdania, a 12% nie ma wyrobionej opinii na ten temat.

Odpowiedzi osób dostrzegających konflikty będące zagrożeniem pokoju światowego (N=667)

² Por. komunikat CBOS „Polacy o zagrożeniach dla świata”, sierpień 1994.

Przekonanie, że konflikty będące zagrożeniem pokoju na świecie mogą bezpośrednio zagrozić naszemu krajowi, przeważa wśród mieszkańców największych miast, kadry kierowniczej i inteligencji oraz uczniów i studentów.

Zdaniem respondentów sądzących, że Polska może być w niebezpieczeństwie, najgroźniejszy dla naszego kraju jest terroryzm (31% wskazań). Wśród pozostałych zagrożeń wymieniano: Bliski Wschód (18%), konflikt izraelsko-palestyński (12%), konflikt amerykańsko-iracki (10%), Irak (6%), Afganistan (4%), inne (łącznie 14%).

Ubiegłoroczny atak terrorystyczny na USA zmienił optykę postrzegania zagrożeń - badani dostrzegają obecnie więcej zagrożeń globalnych o podłożu religijnym, a rzadziej niż przed laty wymieniają lokalne konflikty zbrojne (wyjątek stanowi konflikt izraelsko-palestyński, ale i tu jedną ze stron są muzułmanie, a drugą - kraj mający znaczne poparcie Stanów Zjednoczonych). Nowym potencjalnym źródłem konfliktu globalnego, niewymienianym wcześniej przez badanych, jest terroryzm.

Początek lat dziewięćdziesiątych zdominowany był przez zmiany geopolityczne w bliskim sąsiedztwie Polski (zjednoczenie Niemiec, rozpad ZSRR, wojna w b. Jugosławii). Natomiast XXI wiek przyniósł wzrost poczucia zagrożenia działalnością radykalnych organizacji islamskich.

Opracowała
Anna GRUDNIEWICZ

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) ocenia aktualną sytuację na świecie? Czy, Pana(i) zdaniem, napięcie międzynarodowe:

(%)

	wzrasta	nie zmienia się	maleje	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	70	19	4	7	967
Płeć					
Mężczyźni	73	19	4	4	462
Kobiety	68	19	3	11	505
Wiek					
18-24 lat	58	33	3	7	149
25-34	74	19	4	3	174
35-44	71	21	3	5	166
45-54	75	16	2	7	216
55-64	81	11	2	6	107
65 lat i więcej	63	12	7	17	155
Miejsce zamieszkania					
Wieś	68	16	4	11	355
Miasto do 20 tys.	61	28	5	6	119
20-100 tys.	69	19	3	8	195
101-500 tys.	78	17	3	3	187
501 tys. i więcej mieszk.	76	19	2	3	111
Wykształcenie					
Podstawowe	63	18	4	15	243
Zasadnicze zawodowe	73	15	3	9	266
Średnie	75	19	3	2	360
Wyższe	62	32	3	3	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	62	33	4	1	53
Prac. umysł. niż. szczebla	71	27	1	1	84
Pracownicy fiz. - umysł.	67	27	5	1	79
Robotnicy wykwalifikowani	86	6	4	5	82
Robotnicy niewykwalifik.	58	27	3	13	50
Rolnicy	82	15	1	1	56
Pracujący na własny rach.	84	12	2	1	43
Bierni zawodowo					
Renciści	69	13	5	12	106
Emeryci	71	11	4	14	171
Uczniowie i studenci	62	30	3	5	56
Bezrobotni	66	24	2	8	134
Gospodynie domowe i inni	66	12	7	14	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	75	17	4	4	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	72	19	4	5	74
sekt. pryw. poza rolnict.	66	28	3	2	176
prywatnym gosp. rolnym	83	15	1	1	65
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	73	19	1	7	104
300-399	64	23	6	8	68
400-599	76	12	3	9	169
600-800	74	16	2	8	154
Powyżej 800 zł	69	19	7	4	135
Ocena własnych war. mater.					
Złe	71	16	4	10	309
Średnie	69	19	4	8	448
Dobre	72	22	3	3	210
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	78	13	2	7	51
Raz w tygodniu	68	20	3	9	517
1-2 razy w miesiącu	67	21	5	7	122
Kilka razy w roku	74	19	4	3	178
W ogóle nie uczestniczy	74	11	6	9	96
Poglądy polityczne					
Lewica	71	23	2	3	244
Centrum	77	14	5	4	247
Prawica	74	20	2	4	191
Trudno powiedzieć	61	18	4	16	285

Tabela 2. Czy w porównaniu z sytuacją sprzed około 10 lat, tzn. z początkiem lat 90., obecnie na świecie jest:

	(%)				
	spokojniej	tak jak było	bardziej niespokojnie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	11	13	69	7	967
Płeć					
Mężczyźni	14	16	65	5	462
Kobiety	9	9	74	9	505
Wiek					
18-24 lat	14	14	58	14	149
25-34	14	13	66	7	174
35-44	10	15	73	3	166
45-54	8	13	75	5	216
55-64	12	11	76	1	107
65 lat i więcej	11	10	68	11	155
Miejsce zamieszkania					
Wieś	7	12	72	10	355
Miasto do 20 tys.	9	18	67	7	119
20-100 tys.	17	12	64	7	195
101-500 tys.	10	11	76	3	187
501 tys. i więcej mieszk.	21	13	62	4	111
Wykształcenie					
Podstawowe	8	12	68	12	243
Zasadnicze zawodowe	8	9	76	6	266
Średnie	15	13	68	4	360
Wyższe	13	21	61	5	99
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	16	29	52	2	53
Prac. umysł. niż. szczebla	19	11	65	5	84
Pracownicy fiz.-umysł.	7	24	65	3	79
Robotnicy wykwalifikowani	13	8	76	3	82
Robotnicy niewykwalifik.	9	15	62	14	50
Rolnicy	1	17	81	0	56
Pracujący na własny rach.	9	17	71	3	43
Bierni zawodowo					
Renciści	9	8	73	10	106
Emeryci	6	13	75	6	171
Uczniowie i studenci	19	13	51	17	56
Bezrobotni	12	5	71	11	134
Gospodynie domowe i inni	17	5	73	5	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	14	9	71	6	130
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	17	19	60	4	74
sekt. pryw. poza rolnict.	11	22	63	4	176
prywatnym gosp. rolnym	2	17	81	0	65
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	11	8	75	6	104
300-399	12	13	71	4	68
400-599	9	12	71	8	169
600-800	12	8	73	7	154
Powyżej 800 zł	15	15	66	3	135
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	8	75	9	309
Średnie	9	14	70	6	448
Dobre	19	15	60	5	210
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	8	12	77	3	51
Raz w tygodniu	10	12	71	7	517
1-2 razy w miesiącu	15	11	66	8	122
Kilka razy w roku	11	15	68	6	178
W ogóle nie uczestniczy	16	13	63	8	96
Poglądy polityczne					
Lewica	13	12	71	3	244
Centrum	11	11	72	6	247
Prawica	16	13	68	3	191
Trudno powiedzieć	6	14	66	14	285

Tabela 3. Jak Pan(i) ocenia możliwość wybuchu konfliktu międzynarodowego na dużą skalę, wojny światowej, w ciągu najbliższych 10 lat? Proszę podać, posługując się tą skalą, jakie jest, Pana(i) zdaniem, prawdopodobieństwo wybuchu takiego konfliktu? Przyjmujemy, że 100% oznacza, iż wojna na pewno wybuchnie, 0% - że nie ma takiego niebezpieczeństwa.

	(%)											Trudno powie- dzieć	Liczba osób
	0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%		
Liczba osób Ogółem	15	13	12	12	9	16	6	3	3	1	2	8	824
Płeć Mężczyźni Kobiety	17 13	15 11	12 12	12 12	10 9	12 19	5 8	4 3	4 2	1 1	2 2	6 9	382 442
Wiek 18-24 lat 25-34 35-44 45-54 55-64 65 lat i więcej	14 15 14 15 16 15	11 17 14 10 16 13	13 7 15 16 10 9	11 12 12 12 17 11	11 13 9 7 5 9	7 17 20 19 16 15	10 8 6 6 5 4	9 4 2 2 1 3	6 2 2 3 1 2	0 0 2 1 1 0	1 2 0 3 3 1	7 3 4 6 11 18	129 148 142 183 90 131
Miejsce zamieszkania Wieś Miasto do 20 tys. 20-100 tys. 101-500 tys. 501 tys.i więcej mieszk.	14 25 12 15 12	16 9 12 12 15	9 11 16 14 15	13 17 10 11 11	7 11 9 9 13	16 7 13 19 23	4 7 9 9 4	3 2 6 3 1	3 3 5 3 1	1 1 1 1 0	1 3 2 2 0	13 5 5 4 5	305 89 172 159 99
Wykształcenie Podstawowe Zasadnicze zawodowe Średnie Wyższe	15 16 14 14	12 11 13 22	9 11 13 20	11 12 12 14	8 11 9 7	14 17 17 13	4 6 9 6	2 3 6 0	5 5 1 1	1 0 1 2	2 2 1 0	17 7 4 1	207 223 308 85
Grupa społ.-zaw. pracujący Kadra kier., inteligencja Prac. umysł. niż. szczebla Pracownicy fiz.- umysł. Robotnicy wykwalifikowani Robotnicy niewykwalifik. Rolnicy Pracujący na własny rach.	19 18 13 16 12 15 8	21 17 10 10 14 10 16	21 10 10 11 22 10 22	12 16 6 11 11 5 7	3 7 9 24 14 16 7	12 17 8 7 4 12 4 18	5 8 7 4 1 3 2 10	3 4 8 1 1 3 2 1	0 1 4 3 1 1 14 0	3 1 1 1 0 0 0 0	0 0 2 3 1 2 2 3	1 2 7 3 6 2 0	43 69 69 69 44 47 40
Bierni zawodowo Renciści Emeryci Uczniowie i studenci Bezrobotni Gospodynie domowe i inni	19 15 11 16 8	8 14 15 15 5	10 9 17 8 14	10 15 9 11 11 20	6 7 11 12 12	16 14 10 12 12 20	5 5 9 9 12	1 3 5 5 2	3 3 5 5 1	1 0 0 2 0	1 2 2 2 0	19 16 7 5 5	86 146 50 112 50
Pracuje w: inst. państw., publicznej spółce właścicieli prywatnych i państwa sekt. pryw. poza rolnict. prywatnym gosp. rolnym	18 9 15 12	14 8 17 16	14 20 12 8	16 15 7 14	6 15 6 11	16 13 22 16	4 5 11 3	2 4 5 2	1 3 2 12	1 2 0 0	2 2 1 2	5 4 2 3	106 67 149 57
Dochody na jedną osobę Do 299 zł 300-399 400-599 600-800 Powyżej 800 zł	12 14 14 14 14	4 12 13 15 19	13 14 9 10 18	14 13 19 11 12	15 5 8 12 7	20 14 13 19 14	6 6 8 9 3	8 2 1 4 3	0 9 3 0 1	2 0 1 0 1	2 2 3 0 2	4 11 10 6 5	92 58 145 132 116
Ocena własnych war. mater. Złe Średnie Dobre	16 12 19	10 15 15	12 12 14	13 11 13	8 10 8	16 16 15	6 8 4	3 3 4	3 4 1	2 0 1	3 1 0	8 8 6	260 394 170
Udział w prakt. religijnych Kilka razy w tygodniu Raz w tygodniu 1-2 razy w miesiącu Kilka razy w roku W ogóle nie uczestniczy	11 14 15 12 29	8 14 15 12 11	6 13 10 14 10	14 13 12 10 8	12 8 7 11 9	19 15 19 14 16	5 6 6 9 4	5 3 5 4 2	2 2 3 6 2	4 0 1 1 1 1	4 1 1 3 0	10 10 4 5 6	45 446 105 157 68
Poglądy polityczne Lewica Centrum Prawica Trudno powiedzieć	16 17 12 14	16 14 17 7	12 12 11 12	12 15 14 9	10 11 9 7	14 14 18 18	6 9 9 4	4 5 5 5	3 2 2 5	2 1 0 0	2 2 1 1	4 1 5 18	206 204 168 246

Tabela 4. Czy istnieją obecnie konflikty, które mogą, Pana(i) zdaniem, zagrozić pokojowi na świecie?

(%)

	Istnieją	Nie istnieją	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	69	12	18	967
Płeć				
Mężczyźni	73	14	13	462
Kobiety	65	11	23	505
Wiek				
18-24 lat	65	11	24	149
25-34	73	17	10	174
35-44	75	9	16	166
45-54	73	12	15	216
55-64	71	14	14	107
65 lat i więcej	55	13	32	155
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	9	25	355
Miasto do 20 tys.	51	27	22	119
20-100 tys.	73	11	16	195
101-500 tys.	80	10	10	187
501 tys. i więcej mieszk.	76	13	11	111
Wykształcenie				
Podstawowe	57	13	31	243
Zasadnicze zawodowe	70	12	19	266
Średnie	75	13	13	360
Wysze	78	14	8	99
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier. i inteligencja	80	17	3	53
Prac. umysł. niż. szczebla	73	16	11	84
Pracownicy fiz. - umysł.	58	25	17	79
Robotnicy wykwalifikowani	77	9	14	82
Robotnicy niewykwalifik.	56	18	27	50
Rolnicy	76	6	18	56
Pracujący na własny rach.	89	6	5	43
Bierni zawodowo				
Renciści	63	9	28	106
Emeryci	60	15	24	171
Uczniowie i studenci	76	5	19	56
Bezrobotni	68	13	19	134
Gospodynie domowe i inni	82	0	18	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	72	14	14	130
spółce właścicieli	73	17	11	74
prywatnych i państwa	69	16	15	176
sekt. pryw. poza rolnict.	81	5	14	65
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	69	14	17	104
300-399	70	12	18	68
400-599	73	10	16	169
600-800	69	14	17	154
Powyżej 800 zł	77	12	11	135
Ocena własnych war. mater.				
Złe	65	13	21	309
Średnie	70	11	19	448
Dobre	73	14	13	210
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	73	10	18	51
Raz w tygodniu	67	13	20	517
1-2 razy w miesiącu	68	13	20	122
Kilka razy w roku	74	11	15	178
W ogóle nie uczestniczy	72	14	14	96
Poglądy polityczne				
Lewica	78	12	11	244
Centrum	76	12	12	247
Prawica	79	14	7	191
Trudno powiedzieć	49	13	38	285

Tabela 5. Jakie konflikty (źródła konfliktów) ma Pan(i) na myśli? 1 - Terroryzm; 2 - Konflikt na Bliskim Wschodzie; 3 - Wojny religijne; 4 - Konflikt izraelsko-palestyński; 5 - Konflikt indyjsko-pakistański; 6 - Konflikt amerykańsko-iracki; 7 - Irak; 8 - Afganistan; 9 - Ameryka

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Liczba osób Ogółem	36	24	10	37	5	10	10	7	5
Płeć									
Mężczyźni	37	25	10	39	7	11	11	5	5
Kobiety	35	23	9	34	3	9	8	8	4
Wiek									
18-24 lat	42	14	11	34	5	10	7	6	9
25-34	42	25	10	30	5	15	6	4	5
35-44	43	27	9	39	6	7	9	4	5
45-54	30	28	11	37	6	11	11	10	2
55-64	28	25	6	48	3	7	18	11	4
65 lat i więcej	29	22	8	37	3	7	9	7	3
Miejsce zamieszkania									
Wieś	40	25	11	31	4	7	5	4	5
Miasto do 20 tys.	39	29	8	37	8	15	9	6	0
20-100 tys.	24	20	8	37	5	13	16	10	4
101-500 tys.	41	23	10	43	4	10	11	6	6
501 tys.i więcej mieszk.	35	27	9	42	8	8	9	10	5
Wykształcenie									
Podstawowe	37	18	9	37	2	6	5	6	4
Zasadnicze zawodowe	43	25	10	35	6	8	10	5	2
Średnie	32	23	8	40	6	13	11	8	7
Wyższe	34	34	16	30	6	11	14	6	2
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	33	30	18	34	11	16	8	8	6
Prac.umysł.niż.szczebła	37	30	10	41	6	13	16	6	3
Pracownicy fiz.- umysł.	35	12	19	42	6	14	9	8	7
Robotnicy wykwalifikowani	41	27	13	32	6	11	10	7	3
Robotnicy niewykwalifik.	35	22	25	21	6	6	2	3	3
Rolnicy	36	31	6	38	0	4	6	2	8
Pracujący na własny rach.	39	35	3	48	7	6	7	15	0
Bierni zawodowo									
Renciści	22	14	8	49	6	8	12	3	2
Emeryci	35	23	7	38	1	6	15	8	4
Uczniowie i studenci	36	16	10	41	7	16	1	10	9
Bezrobotni	42	29	5	27	9	9	12	7	1
Gospodynie domowe i inni	40	17	3	31	0	11	0	3	14
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	35	34	12	30	6	13	10	10	3
spółce właścicieli									
prywatnych i państwa	33	17	14	49	13	11	16	6	1
sekt. pryw. poza rolnict.	40	26	14	39	5	12	7	6	4
prywatnym gosp. rolnym	36	25	12	36	0	5		3	8
Dochody na jedną osobę									
Do 299 zł	44	27	11	29	4	9	10	2	0
300-399	45	13	11	33	3	10	5	9	12
400-599	39	28	10	31	5	8	9	11	3
600-800	30	33	6	32	7	13	9	7	5
Powyżej 800 zł	31	19	14	47	7	11	15	10	6
Ocena własnych war. mater.									
Złe	32	30	9	32	4	9	11	7	2
Średnie	38	21	8	39	5	9	8	6	5
Dobre	37	22	13	39	6	12	11	8	6
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	47	14	7	36	18	7	20	15	2
Raz w tygodniu	35	22	9	38	4	9	10	7	4
1-2 razy w miesiącu	38	35	6	35	7	10	6	3	8
Kilka razy w roku	33	26	13	35	3	12	9	6	3
W ogóle nie uczestniczy	40	20	11	42	7	10	6	8	9
Poglądy polityczne									
Lewica	39	28	12	37	7	10	10	8	1
Centrum	32	27	7	35	6	10	11	5	7
Prawica	31	23	10	49	5	12	9	9	6
Trudno powiedzieć	42	15	10	25	2	6	7	4	5

(continued)

Tabela 5 cd. 10 - Bałkany; 11 - Daleki Wschód; 12 - Rosja; 13 - Konflikty gospodarcze; 14 - Konflikty etniczno-narodowościowe; 15 - Spory światowe

	(%)								
	10	11	12	13	14	15	Inne	Trudno powie- dziec	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	2	2	2	1	1	2	7	3	668
Płeć									
Mężczyźni	3	3	3	1	1	2	6	2	338
Kobiety	2	1	1	1	2	3	7	4	330
Wiek									
18-24 lat	2	2	2	0	3	3	5	9	97
25-34	1	1	1	2	0	5	10	2	127
35-44	2	4	1	1	2	1	5	1	125
45-54	4	2	2	0	1	2	6	1	158
55-64	1	3	3	3	1	4	7	3	76
65 lat i więcej	2	3	0	2	1	0	9	2	85
Miejsce zamieszkania									
Wieś	3	2	2	2	1	4	10	3	232
Miasto do 20 tys.	0	1	2	0	3	0	2	0	60
20-100 tys.	0	2	3	0	2	5	3	5	142
101-500 tys.	2	5	1	2	1	0	9	0	150
501 tys.i więcej mieszk.	7	0	0	0	0	0	3	4	85
Wykształcenie									
Podstawowe	1	0	3	1	0	2	6	7	137
zasadnicze zawodowe	4	2	3	1	2	3	5	2	185
Średnie	3	3	1	1	2	2	8	1	269
Wyższe	0	4	0	1	1	2	8	0	77
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	0	7	0	2	0	0	7	0	42
Prac.umysł.niż.szczebla	1	0	0	0	1	0	3	0	61
Pracownicy fiz.- umysł.	6	0	0	3	0	5	10	0	46
Robotnicy wykwalifikowani	6	5	0	4	0	2	2	4	63
Robotnicy niewykwalifik.	4	0	5	0	6	5	6	0	28
Rolnicy	0	5	4	4	2	3	9	0	42
Pracujący na własny rach.	0	6	0	0	3	0	5	0	38
Bierni zawodowo									
Renciści	0	0	1	0	0	3	7	2	67
Emeryci	1	3	0	2	2	3	10	3	103
Uczniowie i studenci	7	0	6	0	6	6	4	3	43
Bezrobotni	3	3	4	0	0	0	5	8	91
Gospodynie domowe i inni	0	0	5	0	0	3	11	6	45
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	0	1	2	3	2	2	5	3	93
spółce właścicieli	8	5	0	3	0	0	5	0	54
prywatnych i państwa	3	3	0	0	1	0	6	0	121
sekt. pryw. poza rolnict.	1	4	3	3	2	3	7	1	53
prywatnym gosp. rolnym									
Dochody na jedną osobę									
Do 299 zł	4	1	5	0	0	5	7	0	72
300-399	0	3	1	0	0	0	7	8	48
400-599	5	0	2	1	2	4	6	3	124
600-800	2	1	1	2	2	3	10	2	106
Powyżej 800 zł	1	3	0	1	3	0	7	0	104
Ocena własnych war. mater.									
Złe	4	2	2	1	1	2	7	3	202
Średnie	2	2	2	1	2	3	7	3	313
Dobre	0	4	1	1	1	0	6	2	153
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	0	0	0	1	3	0	10	1	37
Raz w tygodniu	2	1	2	2	1	3	8	2	345
1-2 razy w miesiącu	1	2	0	1	0	1	4	2	83
Kilka razy w roku	5	3	4	0	3	3	3	7	131
W ogóle nie uczestniczy	0	4	0	0	1	0	11	1	69
Poglądy polityczne									
Lewica	2	1	2	0	1	1	6	2	189
Centrum	1	4	1	2	1	1	7	1	188
Prawica	4	1	2	1	1	0	6	1	151
Trudno powiedzieć	3	3	2	2	2	7	9	7	139

Tabela 6. Czy te konflikty mogą zagrozić bezpośrednio Polsce?
(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	39	49	12	667
Płeć				
Mężczyźni	39	52	9	337
Kobiety	39	46	15	330
Wiek				
18-24 lat	36	55	10	97
25-34	35	51	14	127
35-44	43	49	8	124
45-54	41	50	9	158
55-64	39	40	21	76
65 lat i więcej	39	44	17	85
Miejsce zamieszkania				
Wieś	30	54	16	230
Miasto do 20 tys.	47	41	12	60
20-100 tys.	36	51	12	142
101-500 tys.	46	47	7	150
501 tys. i więcej mieszk.	51	40	9	85
Wykształcenie				
Podstawowe	30	48	22	137
Zasadnicze zawodowe	41	48	11	184
Średnie	42	49	9	269
Wyższe	41	51	8	77
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	55	38	8	42
Prac. umysł. niż. szczebla	41	52	7	61
Pracownicy fiz.- umysł.	44	48	8	46
Robotnicy wykwalifikowani	49	42	8	63
Robotnicy niewykwalifik.	38	47	15	28
Rolnicy	38	56	6	42
Pracujący na własny rach.	33	58	9	38
Bierni zawodowo				
Renciści	24	61	15	65
Emeryci	40	38	22	103
Uczniowie i studenci	51	41	8	43
Bezrobotni	29	61	10	91
Gospodynie domowe i inni	36	44	20	45
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	50	41	9	93
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	49	46	5	54
sekt. pryw. poza rolnict.	35	55	10	121
prywatnym gosp. rolnym	41	50	9	53
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	41	51	8	72
300-399	33	48	19	48
400-599	45	39	16	123
600-800	40	48	12	106
Powyżej 800 zł	41	51	8	103
Ocena własnych war. mater.				
Złe	45	42	12	201
Średnie	34	52	14	312
Dobre	40	52	8	153
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	46	38	16	37
Raz w tygodniu	38	49	13	343
1-2 razy w miesiącu	45	42	13	83
Kilka razy w roku	42	51	8	131
W ogóle nie uczestniczy	28	59	13	69
Poglądy polityczne				
Lewica	35	55	9	189
Centrum	37	50	14	188
Prawica	45	49	7	151
Trudno powiedzieć	41	40	19	138

Tabela 7. Które konflikty (źródła konfliktów) Pana(i) zdaniem, są najgroźniejsze dla Polski? 1 - Terroryzm; 2 - Bliski Wschód; 3 - Konflikt izraelsko-palestyński; 4 - Konflikt amerykańsko-iracki; 5 - Irak; 6 - Afganistan;

	(%)								
	1	2	3	4	5	6	Inne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Liczba osób Ogółem	31	18	12	10	6	4	14	4	238
Płeć									
Mężczyźni	25	23	14	14	5	5	12	3	120
Kobiety	36	14	10	7	8	3	16	5	118
Wiek									
18-24 lat	40	19	3	8	6	6	14	4	29
25-34	40	10	0	13	0	1	25	12	40
35-44	38	18	17	6	7	2	14	0	52
45-54	21	20	15	16	12	7	9	0	60
55-64	28	21	21	2	6	5	12	8	28
65 lat i więcej	19	27	18	11	4	4	9	5	29
Miejsce zamieszkania									
Wieś	35	18	16	7	3	0	15	6	65
Miasto do 20 tys.	42	17	10	27	10	0	4	0	25
20-100 tys.	24	19	12	11	13	0	18	3	49
101-500 tys.	29	13	12	7	8	9	18	4	66
501 tys. i więcej mieszk.	25	31	9	9	4	12	6	5	34
Wykształcenie									
Podstawowe	41	27	10	12	0	0	7	4	35
Zasadnicze zawodowe	39	15	12	10	8	1	14	0	66
Średnie	24	15	13	9	8	7	16	7	105
Wyższe	24	29	13	11	3	5	12	2	31
Grupa społ.-zaw. pracujący									
Kadra kier., inteligencja	17	28	5	16	4	2	28	0	23
Prac.umysł.niż.szczębla	23	19	11	17	22	0	8	0	23
Pracownicy fiz.-umysł.	25	4	20	14	0	7	19	11	20
Robotnicy wykwalifikowani	28	20	4	17	2	10	10	8	28
Robotnicy niewykwalifik.	75	0	18	0	0	0	7	0	9
Rolnicy	40	12	31	4	8	0	6	0	16
Pracujący na własny rach.	37	28	13	0	6	11	5	0	11
Bierni zawodowo									
Renciści	0	11	39	23	5	0	8	15	16
Emeryci	33	27	13	2	5	4	12	4	35
Uczniowie i studenci	30	32	6	6	0	11	16	0	16
Bezrobotni	44	13	5	7	14	3	13	0	24
Gospodynie domowe i inni	39	15	0	11	0	0	27	8	16
Pracuje w:									
inst. państw., publicznej	25	28	8	9	6	0	16	8	45
spółce właścicieli	30	12	12	17	6	14	9	0	24
prywatnych i państwa	29	13	13	15	6	6	12	3	41
sekt. pryw. poza rolnict.	42	8	29	7	9	0	4	0	22
prywatnym gosp. rolnym									
Dochody na jedną osobę									
Do 299 zł	38	11	6	23	2	0	11	8	29
300-399	60	9	24	0	0	5	2	0	16
400-599	31	18	6	4	10	11	17	2	52
600-800	15	16	12	12	8	3	22	10	39
Powyżej 800 zł	28	20	17	12	1	1	19	3	38
Ocena własnych war. mater.									
Złe	29	24	12	11	7	8	7	4	85
Średnie	32	15	13	8	6	1	19	6	101
Dobre	31	16	12	14	7	3	15	1	51
Udział w prakt. religijnych									
Kilka razy w tygodniu	44	14	10	5	21	0	6	0	17
Raz w tygodniu	30	14	15	6	8	6	16	6	117
1-2 razy w miesiącu	33	21	26	15	2	0	1	2	31
Kilka razy w roku	29	28	3	19	2	3	13	2	51
W ogóle nie uczestniczy	30	13	5	9	3	7	30	3	19
Poglądy polityczne									
Lewica	29	21	12	18	9	2	8	2	62
Centrum	31	17	15	10	10	1	15	0	65
Prawica	30	17	15	8	5	11	7	7	59
Trudno powiedzieć	32	20	6	4	0	3	26	9	52